משום הכי חזרו אלא אי אמרת מוכר נמי בלוקח דמי מאי נפקא להו מינה, כי היכי דעבדי ליה רבנן תקנתא ללוקח הכי נמי עבדי ליה רבנן תקנתא למוכר, תגרי לוד לא שכיח דטעו. אושפיזכניה דרמי בר חמא זבין חמרא וטעה, אשכחיה דהוה עציב, א"ל אמאי עציבת? א"ל זביני חמרא וטעאי, א"ל זיל הדר בך, אמר ליה הא שהאי לי יותר מכדי שאראה לתגר או לקרובי, שדריה לקמיה *דרב נחמן, א"ל לא שנו אלא לוקח אבל מוכר לעולם חוזר, מאי טעמא? לוקח מקחו בידו כל היכא דאזיל מחוי ליה ואמרי ליה אי טעה אי לא טעה מוכר דלא נקט מקחיה בידיה עד דמיתרמי ליה זבינתא כזבינתיה וידע אי טעה (א) ואי לא טעה. ההוא גברא דהוה נקט ורשכי לזבוני קרי שיתא ושויא חמשא ואי הוו יהבי ליה חמשא ופלגא הוה שקיל, אתא ההוא גברא ואמר: אי יהיבנא ליה חמשא ופלגא הויא מחילה, אתן ליה שיתא ואתבעיה לדינא, אתא לקמיה דרבא א"ל לא שנו אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח מבעל הבית אין לו עליו אונאה. ההוא גברא דהוה נקיט כיפי לזבוני קרי שתין ושוי חמשין ואי הוו יהבי ליה חמשין וחמשא הוה שקיל, אתא ההוא גברא ואמר אי יהיבנא ליה חמשין וחמשא הויא מחילה, אתן ליה שיתין ואתבעיה לדינא, אתא לקמיה דרב חסדא א"ל לא שנו אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח מן בעל הבית אין לו עליו אונאה, א"ל רב דימי *ישר וכן אמר רבי אלעזר ישר, והא אנן תנן כשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר מאן הדיוט לאו בעל הבית? אמר *רב חסדא בצדרייתא אבל מאני תשמישתיה דיקירי עליה לא מזבין להו אי לאו בדמי יתירי: **מתני'** אחד הלוקח ואחד המוכר יש להן אונאה, כשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר *רבי יהודה אומר אין אונאה לתגר, מי שהוטל עליו ידו על העליונה רצה אומר לו תן לי מעותי או תן לי מה שאניתני: **גמ'** מנהני מילי דת"ר *וכי תמכרו ממכר לעמיתך... אל תונו אין לי אלא שנתאנה לוקח נתאנה מוכר מנין? תלמוד לומר או קנה אל תונו ואיצטריך למכתב לוקח ואיצטריך למכתב מוכר: דאי כתב רחמנא מוכר משום דקים ליה בזבינתיה אבל לוקח דלא קים ליה בזבינתיה אימא לא אזהריה רחמנא בלא תונו ואי כתב רחמנא לוקח משום דקא קני דאמרי אינשי זבנית קנית אבל מוכר דאבודי קא מוביד דאמרי אינשי זבין אוביד אימא לא אזהריה רחמנא בלא תונו, צריכא: רבי יהודה אומר אין אונאה לתגר: משום שהוא תגר אין לו אונאה? אמר רב נחמן אמר רב בתגר ספסר שנו, מאי טעמא? מידע ידע זבינתיה כמה שויא ואחולי אחיל גביה והאי דזבנא הכי משום דאתרמיא ליה זבינתא אחריתי, והשתא מיהא קא הדר ביה. רב אשי אמר מאי אין לתגר אונאה אינו בתורת אונאה שאפילו פחות מכדי אונאה חוזר, תניא כוותיה דרב נחמן רבי יהודה אומר תגר אין לו אונאה מפני שהוא בקי: מי שהוטל עליו ידו על העליונה וכו': מני מתניתין לא רבי נתן ולא רבי יהודה הנשיא: אי *רבי נתן מתניתין קתני רצה וברייתא לא קתני רצה אי רבי יהודה הנשיא מתניתין קתני לוקח ברייתא קתני *מוכר? (סימן ז"ב ר"ש) אמר רבי אלעזר אונאה זו *איני יודע מי שנאה, רבה אמר לעולם רבי נתן היא ותני נמי בברייתא רצה, רבא אמר לעולם ר' יהודה הנשיא היא ומאי דשייר במתניתין קא מפרש בברייתא, אמר רב אשי דיקא נמי דקתני אחד הלוקח ואחד המוכר ומפרש ליה ללוקח שמע מינה שייריה למוכר, שמע מינה. *איתמר האומר לחבירו על מנת שאין לך עלי אונאה: רב אמר יש לו עליו אונאה ושמואל אמר אין לו עליו אונאה, לימא רב דאמר כרבי מאיר ושמואל דאמר כרבי יהודה, דתניא *האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה הרי זו מקודשת ותנאו בטל דברי ר"מ רבי יהודה אומר בדבר שבממון תנאו קיים? אמר לך רב אנא דאמרי אפי' לר' יהודה עד כאן לא קאמר ר' יהודה התם אלא דידעה וקא מחלה אבל

תורה אור

משום הכי חזרו · שהם היו מוכרין ולא נהנין בהרחבת זמן החזרה דר' טרפון, שהרי אפי' לרבנן לעולם חוזרים: **אמאי חזרו** לדידהו נמי מהני הרחבת זמן החזרה, דאי טעו איהו נהדרו בהו: **ורשכי** · קשורי משי שקורין בינדיל"ש: **קרי שיתא** · שואל בדמיהם ששה זוזים: **מבעל הבית** · תכשיטין וכלי תשמיש שלו חביבין עליו ואינו מוכרן אלא ביוקר והוה ליה כמפרש יודע אני שיש בו אונאה דאמרינן לקמן אין לו עליו אונאה כך מצאתי בשאילתות דרב אחאי (פ' בהר סי' קיג): **כיפי** · נזמים: **הוי מחילה** · לאחר דהוה ליה פחות משתות: **ואתבעיה בדינא** · בכדי שיראה לתגר: **בצדרייתא** · בגדי קנבוס העומדים לימכר: **מתני' ר' יהודה אומר אין אונאה לתגר** · לקמיה מפרש לה: **מי שהוטל עליו** · מי שנתאנה: **תן לי מעותי** · אם נתאנה לוקח: **גמ' דאי כתב רחמנא מוכר** · שהוא מוזהר בבל תונו: **דקים ליה בזבינתיה** · כמה נתן בה ובמזיד הוא עושה: **זבנת קנית** · אם לקחת חפץ המתקיים שכר הוא אצלך שלא הוצאת המעות בילאה והרי הוא מתקיים לך: **זבין אוביד** · מכרת חפץ שלך הרי אתה נפסד שיכלו המעות בילאה: **ספסר** · קונה ומוכר מיד תמיד: **מידע ידע זבינתיה כמה שויא** · שהרי לא שהה בין קנייתה למכירתה: **שאפי' פחות מכדי אונאה חוזר** · אם נתאנה דאין תלויין בכך ותקנו לו שיחזור: **תניא כוותיה דרב נחמן** · דאפי' בכדי אונאה אינו חוזר בו ואין מחזירין לו אונאה מדתלי טעמא מפני שהוא בקי כגון ספסר: **קתני רצה** · ידו על העליונה: **ברייתא** · בדרבי נתן: **לא קתני רצה** · אלא על כרחו קנה ומחזיר לו אונאה: **מתני' קתני לוקח** · היכא דנתאנה לוקח קתני ידו על העליונה כדקתני תן לי מעותי: **ברייתא** · בר' יהודה הנשיא: **קתני מוכר** · דהיכא דנתאנה מוכר הוא דידו על העליונה אבל אם נתאנה לוקח לא: **אונאה זו** · משנתינו זו: **ותני נמי בברייתא** · בר' נתן "רצה", ובלוקח ומוכר הוא דפליגי: **דיקא נמי** · דמתניתין במוכר נמי ס"ל הכי ומפרש ללוקח ולא פירש למוכר: **לימא רב דאמר כר' מאיר** · דאמר מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל אפי' בדבר שבממון: **ר' יהודה אומר בדבר שבממון** · כגון שאר וכסות ניתן למחילה והרי מחלה אבל עונה שהיא צער הגוף לא ניתן למחילה: מי

והתנן כשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר · פירוש לאפוקי מר' יהודה דאמר תגר אין לו אונאה כשמכר בזול לפי שהוא בקי ואחולי אחיל ליה והאי דזבני' הכי משום דאתרמי ליה זבינתא אחריתי כדאמרי' בסמוך והשתא פריך שפיר דע"כ מיירי בהדיוט מוכר מדתלי תגר בהדיוט דטעמא דידע ומחיל לא שייך אלא במוכר וא"ת ומנ"ל דמיירי בהדיוט שמוכר ביוקר ונתאנה לוקח דילמא מיירי בהדיוט שמכר בזול ונתאנה דהשתא הוי דומיא דתגר וי"ל דלאונאה משמע בכל ענין בין שהוא מאנה בין שהוא מתאנה:

הכא

סט א מיי' פי"ג מהל' מכירה הל' ג סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ סי' רכז סעי' כג:

ע ב מיי' שם פי"ב הל' א סמג שם טוש"ע ח"מ שם סעי' א וסעי' ב:

עא ג מיי' שם הל' ח סמג שם טוש"ע שם סעי' יד:

עב ד מיי' שם פי"ג הל' ג ועי' שם טוש"ע שם סעי' כח:

עג ה מיי' פי"ב מהל' אישות הל' ט סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעי' ה וסי' סט סעי' ו:

[ברי"ף ורא"ש ובשאילתות איתא רב פפא]

[לעיל מט: נ:]

[יישר כצ"ל וכ"א בברכות מב: ובשבת נב: סג: בשבועות מ: מה: חולין יז: עה: עו: וכ"א בשאילתות]

[צ"ל ר' יהודה]

[לעיל מז:]

[לעיל נ:]

[בס]

מכות ג: כתובות פד.

קדושין יט: לקמן צד: כתובות נו: ב"ב קכו: [וסוגיא דגיטין פד:]

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אי טעה אי כצ"ל ואות ו' נמחק:

גליון הש"ס

גמ' איני יודע מי שנאה · יבמות דף כו ע"ב וש"נ:

◆

רבינו חננאל

מקח עד כדי שיראהו לבקיאים ומוכר לעולם חוזר · ומעשה דההוא גברא דהוה נקיט ורשכי לזבוני וכו' פי' ורשכי מרגליות · וההוא דהוה נקיט כיפי פי' כיפי סרבוטין דינם שוה · רבה ורב חסדא שניהן שוין כי זה ששנו בברייתא שתות קנה ומחזיר אונאה בלוקח מן התגר אבל בלוקח מבעל הבית מכלי ביתו אין לו לקונה ממנו אונאה כלומר אין יכול הלוקח לטעון על בעל הבית שמכר מכלי תשמישו ולומר לו תן לי מה שאניתני דאמרי' מני תשמישתיה דאיניש יקרי עליה ואי לאו דהוו יהבי ליה דמי יתירי לא הוה מזבין להו · מיהא שמעינן מהני תרי עובדי עובדא דורשכי ועובדא דכיפי דידעו מקמי דליזבון להו דאית בהו אונאה וזבנינהו ובתר הכי קמו על המוכר [וטענו] טענתייהו טענה ולא דחאום אלא מפני שקנו מבעל הבית ולא יכלי למימר להו ידעיתו ומחליתו אלא אם יפרש לו שהחפץ זה אינו שוה את הדמים הללו ורצה וקיבל אין לו לחזור והוא הדין למוכר והני מילי בכדי שיראה לתגר או לקרובו בלבד · והני מילי בבעל הבית המוכר מכלי תשמישו אבל בעל הבית המוכר דברים העשוין לסחורה יש להן אונאה · רב יהודה אומר אין לתגר אונאה · אמר רב נחמן אמר רב תגר ספסר שנינו תניא כוותיה ר' יהודה אומר תגר אין לו אונאה מפני שהוא בקי פי' אמרי' ידע ומחל משום דאיתרמי ליה זבינתא אחריתי ובעי למיזבנה: מתני' אחד הלוקח ואחד המוכר יש להן אונאה · ת"ר וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך · וכי תמכרו ממכר אל תונו אין לי אלא שנתאנה לוקח נתאנה מוכר מנין ת"ל או קנה ואיצטריך וכו' ופשוטה היא · מי שהוטל עליו ידו על העליונה כו' איתמר על מנת שאין לך עלי אונאה רב אמר יש לו עליו אונאה ושמואל אמר אין לו עליו אונאה · לימא רב דאמר כר' מאיר דסבר כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל · ושמואל דאמר כר' יהודה דאמר בדבר שבממון תנאו קיים · דתניא האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה הרי זו מקודשת ותנאו בטל וכו' · אמר רב אנא דאמרי אפי' לר' יהודה עד כאן לא אמר ר' יהודה

* לכן תגרי לוד בתור מוכרים לא נהנו מהרחבת זמן של ר"ט ומצד ההרחבה שזו כזכי' ללוקחים הם היו מפסידים ולכן חזרו לרבנן

נושא/מבנה
ג' מצבים שאם נלמד דכל דין של איסור אונאה שייך רק בלוקח מן התגר אבל בלוקח מבעה"ב אינו כן ומותר לו לבעה"ב למכור ביוקר

"אתא לקמיה 3...

נושא
הבורר של התורה לבטל יש איסור אונאה על המוכר וגם על הלוקח

נושא/מבנה
הסברים למה התכוון רבי יהודה באומרו "אין אונאה לתגר"

נושא
לאור הבנ"תא צריך נ: עם ר' נתן ול' יהודה הנשיא הגמ' מבררת מני מתני'

נושא
האומר לחבירו "על מנת שאין לך עלי אונאה" מח' רב ושמואל

ויקרא כה: יד
וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו

* והא אפשר שתגר נתאנה וכגון שהיה לו סחורה במחסן זמן רב ועלה מחירו בלא ידיעתו והוא מכרו במחיר הישן הפחות

אבל הכא מי ידע דמחיל ושמואל אמר אנא דאמרי אפילו לר"מ ,עד כאן לא קאמר ר"מ התם *אלא דודאי קא עקר אבל הכא מי יימר דקא עקר מידי ,אמר רב ענן *לדידי מפרשא לי מיניה דמר שמואל האומר לחבירו : על מנת שאין לך עלי אונאה אין לו עליו אונאה ע"מ שאין בו אונאה הרי יש בו אונאה, מיתיבי *הנושא והנותן באמנה ,והאומר לחבירו ע"מ שאין לך עלי אונאה אין לו עליו אונאה לרב דאמר אנא דאמרי אפילו לר' יהודה הא מני אמר אביי מחוורתא רב דאמר כר"מ ושמואל דאמר כר' יהודה רבא אמר לא קשיא כאן בסתם כאן במפרש דתניא במה דברים אמורים בסתם אבל במפרש מוכר שאמר ללוקח חפץ זה שאני מוכר לך במאתים יודע אני בו שאינו שוה אלא מנה ,על מנת שאין לך עלי אונאה אין לו עליו אונאה וכן לוקח שאמר למוכר חפץ זה שאני לוקח ממך במנה יודע אני בו ששוה מאתים ע"מ שאין לך עלי אונאה אין לו עליו אונאה ת"ר *הנושא והנותן באמנה הרי זה לא יחשב את הרע באמנה ואת היפה בשוה אלא או זה וזה באמנה או זה וזה בשוה ,ונותן לו שכר כתף ,שכר גמל ,שכר פונדק ,שכר עצמו אינו נוטל שכבר נתן לו שכרו משלם שכרו ,משלם מהיכא קא יהיב ליה? אמר רב פפא *בצדרויי דיהבי ארבעה למאה : **מתני'** כמה תהא הסלע חסירה *ולא יהא בה אונאה ר"מ אומר ארבע איסרות ,איסר לדינר ,ור' יהודה אומר ארבע פונדיונות פונדיון לדינר ור"ש אומר שמונה

מי ידע · להיכא דאונאה הוא סבור דאין בו אונאה : **דודאי עקר** · בשעת התנאי עוקר דברי תורה שהטילה עליו שאר כסות ועונה וזה עוקר החובה מעליו ואפי' הוא נותן לאחר זמן ,מתנה בעלמא הוא : **אבל הכא מי יימר דעקר** · שמא לא יהא בו אונאה : **אין לו עליו אונאה** · כדפרישית דמי יימר דעקר : **שאין בו אונאה** · אם אמר לו בלשון זה ,אין זה לשון מחילת אונאה (אלא) לשון תביעת אונאה, דע"מ שאין בו אונאה אמר והרי יש בו ומקח טעות נמי הוי ואם רצה לחזור חוזר לגמרי : **הנושא ונותן באמנה** · מכור במה שתוכל ותן לי המעות לזמן פלוני והנני סומך עליך ונותן לו שכר טרחו כדלקמן : **אין לו עליו אונאה** · לומר יותר היה שוה ואם מכר זה בדמים רבים אין זה יכול לומר לא אתן אלא דמיו : **מחוורתא כו'** · ורב מוקי לה כרבי יהודה דאפי' היכא דלא ידע (א) מוחיל נמי אמר : **סתם** · ע"מ שאין לך עלי אונאה דלא ידע דמחיל : **מפרש** · שפירש לו יודע אני שיש אונאה ואני מוכרו לך ע"מ שאין לך עלי אונאה דבהא אמר רבי יהודה דמתנה ותנאו קיים דדמי לשאר וכסות : **במה דברים אמורים** · דיש אונאה לזה על זה : **בסתם** · מכר : **אבל במפרש** · כגון מוכר כו' : **הנושא ונותן באמנה כו'** · כדפרישית : **הרי זה לא יחשוב לו את הרע באמנה ואת היפה בשוה** · להיות לו המתנת מעות היפה בשכר טרחו כגון היה לו שני יינות יפה ורע ויש לו עליו קופלים ללקחו בבת אחת והרע שאינו נמכר אלא בחנות, לא יאמר לו הרי לך יפה בשוויו ע"מ שתמכור לי הרע בחנות כמה שתוכל ולכשימכר תן לי מעות שניהם ופוטר עצמו בהמתנת מעות של דמי היפה מלתת שכר טרחו על הרע , והוי כרבית : **אלא או זה וזה באמנה** · ויתן לו כדרך הנותן באמנה ששכר קצוב היה להם כדמפרש לקמן ארבעה למאה : **או זה וזה בשוה** · והשכר יהא של מקבל : **ונותן לו שכר כתף שכר גמל** · אם נתן באמנה כשיבואו לחשבון ינכה לו שכר כתף המוליכו מביתו לחנות ואם הוצרך לגמלים נותן לו שכר גמל : *__בצדרויי__ · מוכרי בגדי קנבוס ששכר קצוב להם ליתן ארבעה למאה למי שטורח במכירתן : **מתני'** כמה תהא הסלע חסירה · מטבע היוצא ותמיד הוא שוחק וחסר כמה תחסר ולא הוציאה לא תהא אונאה : **ד' איסרין** · לסלע : **איסר לדינר** · והוא אחד מכ"ד בו דו' מעה כסף דינר, מעה שני פודיונים פונדיון שני איסרין ,ובגמ' מפרש מאי שנא דגבי שאר סחורה אמרי' שתות וכאן יש אומרים כך ויש אומרים כך : **ארבעה פונדיונים** · אחד משנים עשר :

שמונה

הבא מי ידע דמחיל · ובפ' הכותב (כתובות דף פד· ושם ד"ה וסבר) דפסיק רב אם מתה אינו יורשה ופריך וסבר רב תנאו קיים והאמר רב יש לו עליו אונאה התם נמי לא ידע שתמות אשתו קודם שימות וא"ת בפ' אע"פ (שם דף נו· ושם) דפריך טעמא דכתב הא על פה אינה יכולה למחול לכתובה והא סבר ר' יהודה דבממון תנאו קיים וליחני דכתובה לא ידע דמחלה דאימור היא תמות קודם וי"ל דהתם פריך לשמואל דלא מפליג א"נ פריך לאביי דאמר בסמוך מחוורתא רב דאמר כר"מ א"נ כיון דקלה בעיניו להוציאה ידעה ומחלה : **אבל** הכא מי יימר דקעקר · ובפ"ק דמכות (דף ג: ושם ד"ה ושמואל) דפריך לשמואל מהונאה לשביעית התם בשביעית נמי לא ידע דקעקר דאימר יפרע לו קודם שביעית : **על** מנת שאין כו' · פי' רש"י אני מבטיחך שאין בו אונאה ויש בו אונאה והוי גם מקח טעות וקשה דבפ"ק דמכות (שם) מדמהו לעל מנת שלא תשמטהו שביעית דמשמטתו שביעית והתם לא שייך האי טעמא אלא הוי טעמא שאין לו כח להתנות שלא תחול שביעית על המלוה וי"ל דלא מדמי אלא כי היכי דגבי אונאה יש חילוק בין לשון שאין עליו לשאין בו ה"נ גבי שביעית יש חילוק בין לשון זה ללשון זה ורבינו שמואל מפרש דע"מ שאין בו אונאה משמע על מנת שלא יחול איסור דלא תונו על המקח וע"כ הוא חל והשתא הוי ממש דומיא דשביעית : **הנושא** ונותן באמנה · פי' רש"י שמאמינו שימכרנו כמו שיוכל אין לו עליו אונאה והריוח וההפסד למשלחו וקשה דאין שייך לשון אונאה על זה ועוד אי שליח לא קבל עליו אחריות פשיטא שהריוח וההפסד למשלח ואי קבל השליח עליו אחריות וההפסד א"כ יש לו עליו אונאה ונראה דנושא ונותן באמנה היינו שמאמינו בכמה קנה ונותן לו כך ויותר מעט והשתא שייך שפיר אין עליו אונאה : **במה** דברים אמורים בסתם · ר"ח פסק כרב דהלכתא כרב באיסורי* תימה דהא לא פליגי אם מותר לעשות כן אלא פליגי אם חייב להחזיר האונאה והלכה כשמואל בדיני ובשאלתות דרב אחאי פרשת בהר סיני* פוסק כרב משום דהך ברייתא קאי כוותיה דמפליג בין סתם למפרש ואתיא לדידיה שפיר כר' יהודה אבל לשמואל לא מתוקמא לא כר"מ ולא כרבי יהודה וריב"ן פי' לשמואל הכי פירושא דברייתא בד"א בסתם פי' שלא אמר ע"מ אבל מפרש ע"מ שאין לך עלי אונאה נעשה כאומר יודע אני שאינו שוה כו' ואתיא כרבי יהודה אי נמי י"ל אורחא דמילתא נקט דאותו שאמר ע"מ שאין לך עלי אונאה רגיל לומר *איני יודע שאינו שוה כו' אע"פ שאינו יודע אם אמר אמת ואתיא אפילו כר"מ דלא ידע דקעקר : **לא** יחשב את הרע באמנה · פי' רש"י שנותן לו את הרע ומאמין לו כשימכרנו בחנות כמו שיוכל שישלם לו את היפה בשוה כמו ששוה עכשיו למכרו מיד וממתין לו מעות היפה עד שימכור הרע בשביל שטורח לו למכור הרע בחנות במעט מעט וזהו רבית וקשה דלפי' איזהו נשך (לקמן דף סה·) ה"ל לאתויי ולא הכא ותו דבתוספתא (פ"ג) מתניא לגבי אונאה ועוד שכבר נתן לו שכרו משמע שמקודם כבר היה לו שכרו ונראה כפי' ר"ח שקנה י' דברים בי' דינרים ה' היפין שוה כל אחד דינר וחצי וחמשה הרעים אינן שוים כל אחד כ"א חצי דינר וזה א"ל אני מאמינך כמה נתת עליהם ואתן לך מעט יותר להרויח ולא יחשב לו הרע דינר כמו שקנה והיפה דינר וחצי כמו ששוה שהרי לא נתן לו על הרע דינר אלא בשביל שגם היפים נתן לו בדינר דינר והוי אונאה אלא או זה וזה באמנה פירוש אם ימכרם כולם יחד יחשב כולם דינר דינר או זה וזה בשוים אם ימכור רעים לבדם יחשב כל אחד ואחד בחצי דינר ואם ימכור יפים לבדם יחשב כל אחד בדינר וחצי וגם יחשב שכר כתף כו' ,שכר עצמו אינו נוטל שכבר נתן לו שכרו פי' המוכר הראשון שקנאם תחלה ממנו :

איסר לדינר · וא"ת והאמר רבא (לקמן דף נו:) כל דבר שבמדה ושבמנין ושבמשקל אפי' פחות מכדי אונאה חוזר וי"ל דהכא בתורת מטבע נתנו ולא בתורת משקל : *__שני__ פונדיונים לדינר · והא דלא אמר מעה לדינר משום דרבי יהודה נקט פונדיון קאמר איהו שני פונדיונים וא"ת תקשה לרב דאמר שתות מקח שניתו ולא שתות מעות דהכא לר' שמעון אם מכר סלע שוה כ' מעות בכ"ד הוי אונאה והיינו שוה ה' בו' דהוי לרב ביטול מקח ובגמ' מוקי מתני' דלעיל כר' שמעון ואפי' לשמואל דאמר שתות מעות שניתו תקשה דבשתות מקח מודה דהוי נמי אונאה וה"ק ב' פונדיונות לדינר הוי אונאה אבל ב' פונדיונות פחות פרוטה הוי מחילה אע"ג דהכא הוי שתות מקח וי"ל דמיירי שמכר לו טלית שוה כ"ד מעות בסלע ונתן לו סלע שחסר ד' מעות דהיינו שתות מקח מיהו לעיל פי' טעם דמ"ד שתות מקח לפי שהאונאה והטעות תלוי בחפץ שצריך שומא ולא במעות והכא הטעות והאונאה הוי בסלע :

תנא

עד א מיי' פי"ג מהל' מכירה הל' ג ועי' שם סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ סי' רכז סעי' כא :
עה ב מיי' שם הל' ה סמג שם טוש"ע שם סעי' כז :
עו ג ד מיי' שם הל' ד טוש"ע שם סעי' כא
עז ה ו מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעי' כח

מבנה
ב' תשובות לקושיא על רב מברייתא

נושא
הנושא והנותן באמנה

נושא (עד נב:)
שיעור בשחיקת מטבע
1) כמה שחיקתה ודין
2) [illegible]
אונאה אבל לא יהא
חשש דמאות (שיעור סלע
שנפחת היגה כסלע שלם)
3) שיעור שחיקה
שכבר אסור
לקיימה

[בכורות מט:]

[סוף סי' קיג]

◆

רבינו חננאל

יהודה אלא דידעה שכבר הודיעה על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה ונתרצית וקא מחלה אבל גבי אונאה מי הודיעו דאית ביה אונאה ומחל בהא אפי' ר' יהודה מודה דתנאי כי האי גוונא בטל הוא · אי הכי הא דתניא הנושא והנותן באמונה והאומר לחבירו על מנת שאין לך עלי אונאה אין לו עליו אונאה לרב דאמר אפי' ר' יהודה כי האי גוונא תנאו בטל סבירא ליה הא מני · ופריק רבא כי קאמר רב בסתם אבל במפרש כי האי דתניא מוכר שאמר ללוקח חפץ זה שאני מוכר לך בק"ק זוז יודע אני בו שאינו שוה אלא ק' על מנת שאין לך עלי אונאה וכן לוקח שאמר למוכר חפץ זה שאני קונה ממך בק' יודע ששוה ק"ק על מנת שאין לך עלי אונאה אין לו עליו אונאה אפי' רב מודה דבמפרש כי האי גוונא אין לו עליו אונאה וההיא מתניתא דתניא הנושא והנותן באמונה במפרש היא לפיכך אין לו עליו אונאה אבל אם אמר על מנת שאין בו אונאה · הרי יש בו אונאה · וקיימא לן כרב באיסורי ואונאה איסורא היא · ת"ר הנושא והנותן באמונה הרי זה לא יחשב את הרע באמונה והיפה בשוה אלא או זה (או זה) [וזה] באמונה או זה (או זה) [וזה] בשוה · ונותן לו שכר כתף וכו' : [השאר חסר חבל על דאבדין]

[גיטין סד:]

[מכות ג:]

[תוספתא פ"ג]

[שם]

נ"א בצדרויי רש"ל

[עי' תוס' חולין נד: ד"ה הכסלע]

נ"א בלדרויי רש"ל

[אני יודע כצ"ל]

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה מחוורתא וכו' דמחיל נמי :

שייך לדף שלאח"ז